

Néhány újabb adat a Gerecse és környéke flórájához *

MATUS Gábor¹ – BARINA Zoltán²

(1) Kossuth Lajos Tudományegyetem Növénytan Tanszék H-4010 Debrecen Pf. 14., matus@tigris.klte.hu

(2) Mogyorósbánya H-2545 Petőfi S. u. 42. quercus@ludens.elte.hu

Bevezetés

A Gerecse és közvetlen környékével kapcsolatos botanikai kutatások kezdete több, mint kétszáz évre tehető. A terület flórájára legalább szórványos adatokat tartalmazó közlemények száma pedig mára meghaladja a negyvenet, zömük 1990-ig jelent meg (KITAIBEL apud GOMBOCZ 1945, HILLEBRAND 1858, GRUNDL 1865, FRANK 1870, FEICHTINGER 1864, 1865, 1899, JÁVORKA 1904, GÁYER 1916, RÉDL 1926, ZÓLYOMI 1933, PÉNZES 1934, BOROS 1923A,B, 1931, 1935, 1936, 1937, 1938, 1940, 1944, 1949, 1953, KOMLÓDI 1958, JAKUCS 1961, FEKETE – JÁRAI-KOMLÓDI 1962, SEREGÉLYES 1972, 1974, 1977, 1986, TÖRÖK 1977, SZOLLÁT 1978, 1980, 1989, SZÁRAZ 1981, VIDA – PINTÉR 1981, SZERDAHELYI 1984).

Az elmúlt években újra közöltek florisztikai adatokat mind a Keleti- (PENKSZA 1991A, 1995, LÁNG 1997), mind pedig a Központi- (JÁNOSKA 1993, BAUER 1997) és a Nyugati-Gerecse (MATUS 1992, 1993, 1995, MATUS- MUSICZ 1996, MATUS 1998) területéről. A hegységgel északra, dél-délkeletről érintkező területekről is jelentek meg olyan korábbi (KÁRPÁTI-KÁRPÁTI 1963), illetve újabb publikációk (KUN 1996, PENKSZA 1991b, 1992, PINKE és mtsai. 1997), melyek adatait a kitekintésnél figyelembe kell venni. Hasonlóan hasznos a Dunától északra fekvő területek irodalmának (FUTÁK 1982, BERTOVIÁ 1984, 1988) áttekintése is, hiszen az ottani elterjedési kép segheti az értelmezést.

Ugyanakkor a publikációk bősége ellenére maradtak még a hegységnek és a határos területeknek alig ismert flórájú részei, illetve kevésbé ismert elterjedésű fajok. Dolgozatunk ezeknek a hiányoknak a részbeni pótlását tűzte ki célul. (További feladat a területen gyűjtött herbáriumi anyag és kéziratok útinaplók feldolgozása.)

Adataink zöme a Keleti-Gerecse eddig még kevésbé feldolgozott területeiről (B.Z.) származik. Kisebb számban a Nyugati-Gerecse egyes részeiről, az Által-ér-völgy (M. G.) és a Győr-Tatai-teraszvidék Tatabánya-Tata közti szakaszáról, a Pilisi medencéből, az Almás-Táti-Duna-völgyből és a Központi-Gerecséből (B.Z., M.G.) közlünk adatokat. (A kistájak határait MAROSI-SOMOGYI (1990) nyomán értelmezzük.)

Az 1989-97 közötti bejárások és vegetációtérképezések során összegyűlt adatsornak a legérdekesebb, mintegy 60 fajra vonatkozó részét közöljük. Köztük néhány olyan fajtát (*Himantoglossum caprinum*, *Cephalanthera damasonium*, *C. longifolia*) adjuk közre, amelyek esetén korábbi közleményünkhöz (MATUS 1993) képest az elterjedésre vonatkozó kép is tovább tisztult.

Adatgyűjtésünk nem szorítkozott a természetes vegetáció tagjaira, több ritka, vagy lokálisan jellemző gyomfaj (*Agrostemma githago*, *Leguosia speculum-veneris*, *Malcolmia africana*, *Vaccaria pyramidata*) előfordulásait is közöljük. Közöljük a területről már ismert, de több évtizede meg nem erősített előfordulású taxonok (*Senecio umbrosus*, *Nasturtium officinale*, *Gymnadenia odoratissima*) jelenlegi helyzetére vonatkozó ismereteinket is, hiszen nem közömbös melyek igazolhatók a régi adatok közül ma is.

A terepbejárások során és helynevek azonosításában felhasználtuk a Gerecse, Vértes és Pilis turista- (1:40 000), illetve Komárom-Esztergom és Fejér megyék közigazgatási térképeit és helynévtárait (1: 150 000). A településhatárok futását a megyetérképek és az 1: 10 000 léptékű EOTR térképlapok összevetésével ellenőriztük. A Dunától északra fekvő települések magyar neveit FODOR-KOVÁTS (1994) munkája alapján azonosítottuk.

Az elterjedési adatoknál megtartottuk a Községhatár: Helynév közlési módot, ugyanakkor – az eddigi publikációs gyakorlatunktól eltérve – az Universal Transverse Mercator (UTM) hálótérképezési rendszerre térünk át: 1: 80000 léptékű, 2,5 x 2,5 km-es beosztású hálótérképeket használtunk, a kódolás DÉVAI és mtsai. (1997) irányelvei szerint, de az elmúlt tíz év számos közigazgatási változását követve zajlott. (Korábban közölt adataink UTM rendszerű átkódolását és közigazgatási szempontú pontosítását a későbbiekben tervezzük.)

Eredmények

* A taxonok nevezéktana SIMON (1992) művét követi.

- Adoxa moschatellina* L. (CT08A3,A4, CT18D4, CT28B2,D1)
Baj: Kis-hegy (löszmélút akácósában); Bajót: Muzslai-hegy (akácósban); Mogyorósbánya: Kő-hegy; Tata-Agostyán: Szász-völgy (akácelegyes gyertyános); Tokod: Nagy-Gete; Tokodaltáró: Nagy-Gete
- Agrostemma githago* L. (CT19C3, CT28B1,B2)
Mogyorósbánya: Kő-hegy D (parlagon), Hosszitetők (kalászos szélén); Nyergesújfalu: Szarkápuszta; Tokod: a bajnai út mellett kisparcellás szántón. PINKE és mtsai. (1997) Dunaalmás, Neszmély, Nyergesújfalu és Tát határából, közelebbi helymegjelölés nélkül jelezték.
- Allium angulosum* L. (BT98C3) Tata: Csever-árok mente (1994-96), BOROS (1937) a Fényes-forrásoktól jelzi.
- Allium suaveolens* Jacq. (BT98C4, CT29C3,C4)
Esztergom: Kolozson-túli-dűlő (több ezer tő), Tata: Fényes-források (1994-95, többszáz tő)
- Artemisia pontica* L. (CT18D4, CT28C3) Bajót: Muzslai-hegy; Csolnok: Öreg-kő.
- Astragalus excapus* L. (CT28B4,D1) Tokod: Hegyes-kő északi oldala (1997), Tokod: Halastó partja (1996)
- Blackstonia acuminata* (Koch et Ziz) Domin (BT98C3, CT28D2, CT29A3,C3,C4, CT39A1,A2)
Esztergom: Kolozson-túli dűlő déli része (1996); Tata: Réti-halastavaktól (Csever-árok) keletre (száraz-mezofil réten több 100 pld.); Tát: Körtvélyesi-sziget, Táti-sziget K része (töltésen); Tokodaltáró: Homokbánya Tatán a Fényes-forrásoktól és Naszály község határából GÁYER (1916) és BOROS (1937) már jelezték, előbbi szerző pedig Komárom és Almásfüzitő határából is kimutatta. Komárom (Komárno) és Párkány (Stúrovo) között számos Duna-parti község határából szintén közölték (BERTOVÁ 1984a). A csapadékeloszlásra érzékeny egyéves 1996-ban gyakori, 1997-ben alig.
- Calamintha sylvatica* Bromf. subsp. *sylvatica* (CT18D4) Bajót: Öreg-kő
- Chamaenerion dodonaei* (Vill.) Holub (CT28D4)
Dorog: Dorogi Mészművek meddőhányója
- Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce (CT18D4, CT28B2) Baj: Lásbas-hegy; Bajót: Öreg-kő, Muzslai-erdő, Napos(Látó)-hegy; Mogyorósbánya: Gyertyános, Szentkereszt-hegy, Kő-hegy
- Cephalanthera longifolia* (L.) Fritsch (CT38B2)
Esztergom: Palatinus-tó mellett, de 1996-ban a lelőhely megsemmisült.
- Cephalanthera rubra* (L.) Rich. (CT08D3, CT18D4)
Bajót: Öreg-kő, Látó-erdő, Neszmély: Bikol-völgy
- Cephalaria transsylvanica* (L.) Schrad. (CT28D4)
Esztergom: a 10-es út Tokod-Dorog közti szakaszának szélén, mintegy 200 m hosszan.
- Chenopodium vulvaria* L. (CT18D4) Mogyorósbánya: Arany J. u., Petőfi S. u. (átmeneti ruderalis élőhelyeken).
- Crupina vulgaris* Pers. (CT18D4, CT27B2, B3, B4, D1, CT28C2, C4) Bajna: Ór-hegy; Bajót: Öreg-kő, Csolnok: Magos-hegy; Epöl: Adistáció, Sas-hegy; Gyermely: Vörös-hegy, Máriahalomtól 500m DNY-ra "Sárkányrepülő-hegy"
- Dictamnus albus* L. (CT08A3, CT16C2, CT17A1, CT18D3,D4, CT19C3, CT27A2,B1,B2, CT28A1, B2, C2, C4, D3, D4) Baj: Kecse-hegy, Lásbas-hegy; Bajna: Ór-hegy, Öreg-Nyulas; Bicske-Óbarok: Lófangató-hegy; Csolnok: Magos-hegy; Gyermely: Kecse-kő; Bajót: Öreg-kő, Muzslai-erdő, Látó-hegy, Beri-nyár; Mogyorósbánya: Kő-hegy, Gyertyános; Süttő: Nagy-Teke; Tarján-Tornyópuszta: Kis-Tornyó
- Doronicum hungaricum* (Sadl.) Rehb. (CT08A3, CT18D4, CT08C2,D1) Baj: Kecse-hegy, Lásbas-hegy; Bajót: Muzslai-hegy D; Neszmély: Bors-hegy, Nyerges-hegy; Tardos: Alsó-Látó-hegy, Felső-Látó-hegy
- Echinops ruthenicus* (Fish.) M.B. (CT28B2,B4,C4)
Csolnok: Kecse-hegy; Mogyorósbánya: Szentkereszt-hegy; Tokod: Sas-hegy
- Echium russicum* Gmel. (CT18D3, CT27B4,D1,D2, CT28A3,A4,C1) Bajót: Látó-hegy; Epöl: Sas-hegy, Káptalan-dűlő, Hegyenát; Gyermely: Máriahalomtól DNY 500 m "Sárkányrepülő-hegy", Nagysáp: Órisápi dűlő, Babály; Sárísáp: Kőszikla-hegy, Görbe-hát, 212,7 m-es domb
- Epipactis palustris* (L.) Cr. (CT28A4,B2,D2)
Mogyorósbánya: Öreg-szőlő; Sárísáp: Pusztaszőlő; Tokodaltáró: Homokbánya
- Gymnadenia odoratissima* (L.) Rich. (CT28B1,B2)
Mogyorósbánya: Kő-hegy, Szentkereszt-hegy. A korábban más lelőhelyekről (pl. FEICHTINGER, 1899: Gerecse-hegy) közölt faj hegységbeli előfordulását új lelőhelyeink erősítik meg.
- Himantoglossum caprinum* (M.-Bieb.) Spreng. (CT17D2, CT18B3, CT27D1, CT28B2) Héreg: Jásti-hegy; Gyermely: Vörös-hegy; Lábatlan: Nagy-Pisznice (1989: 1 pld.; SZÁRAZ 1981 adatának megerősítése); Mogyorósbánya: Kő-hegy. (Amint közismertté vált, a Gerecseben korábban megtalált és *H. hircinum* agg. alatt megnevezett populációk (SZÁRAZ 1981, SEREGÉLYES 1977, MATUS 1993) is ebbe a taxonba tartoznak.)
- Holoschoenus romanus* (L.) Fritsch (CT07B1, CT28D2, CT29C3,C4, CT38B2) Esztergom: Kolozson túli-dűlő, Palatinus-tó; Tata: Remeteségpsz.; Tokodaltáró: Homokbánya. Valamennyi élőhelyen homokon.

- Hornungia petraea* (L.) Rchb. (CT16A3,A4, CT18D4, CT27A2,B2,B4,C2, CT28A1,B3,C1,D2) Bajna: Ór-hegy; Bajót: Óreg-kő; Epöl: Nagyszikla; Gyermely: Kecskékő; Sárísáp: Kőszikla; Tokod: Dank-hegy, Hegyes-kő; Szárliget: Zuppa; Szár: Nap-hegy; Szomor: Kakukk-hegy. (Bajnai és bajóti előfordulásait FEICHTINGER már 1865-ben, illetve 1899-ben jelezte.)
- Isatis tinctoria* subsp. *praecox* (Kit.) Dom. et Podp. (CT27B4,D2,D4, CT28C1) Epöl: Káptalan dűlő, Palkó-hegy; Sárísáp: Kőszikla-hegy; Úny: Haraszi dűlő
- Jurinea mollis* (L.) Rchb. (CT16C2, CT17A1) Bicske-Óbarok: Lófingató-hegy; Tarján-Tornyópuszta: Tornyó, Kis-Tornyó
- Laburnum anagyroides* Medic. (CT27B2,C2) Bajna: Ór-hegy; Szomor: Kakukk-hegy
- Lathyrus pannonicus* (Jacq.) Garcke subsp. *collinus* (CT08A3, CT18D4) Baj: Kecskékő-hegy, Lásbas-hegy; Bajót: Óreg-kő
- Legousia speculum-veneris* (L.) Chaix (CT28B2, B4, D2, CT29A3) Tát: Kertváros D (kalászos vetés szélén); Tokod: Kő-hegy keleti része (pincék), Hadigácsok
- Limodorum abortivum* (L.) Sw. (CT18D4) Bajót: Óreg-kő
- Malcolmia africana* (L.) R. Br. (CT18D3,D4, CT28B4,C3,D4) Bajót: Péli földszentkereszt (tarlón); Csolnok: Kecskékő-hegy, Dorogi Mészmuvek meddőhányója; Mogyorósbánya: Plesina; Tokod: Hegyes-kő
- Nasturtium officinale* R. Br. (BT98C3) Tata: Deszkametsző-patak (Az ismétlődő mederkotrások ellenére tömeges. Legutóbb BOROS(1937) közölte az ide néhány kilométerre eső Fényes-forrásokról.)
- Ophion pusilla* L. (CT18D3,D4, CT27B4,C2,D2, CT28A2,A3,A4,B1-4,C1-4,D1,D2,D4) Bajót: Óreg-kő, Vaskapu, Látó-hegy; Csolnok: Kecskékő-hegy, Magos-hegy, Gete-hegy; Epöl: Ádistáció-Sas-hegy, Kőszikla, Kőbánya; Mogyorósbánya: Szentkereszt-hegy, Kő-hegy; Nagysáp: Órisápi dűlő, Romma, Tekerület, Ürgemáj és Ökörmező; Sárísáp: Kőszikla-hegy; Szomor: Kakukk-hegy; Tokod: Sas-hegy, Hegyes-kő, Óreg-kő, Dank-hegy, Les-hegy; Tokodaltáró: Kis-Gete; Úny: Haraszi dűlő
- Ophrys sphegodes* Mill. (BT98C2,C3,C4) Tata: Fényes-források, Nagy-legelő. [1995-ben 6, illetve mintegy 200 virágzó példány]. Már kétségbe vont régi tatai előfordulásának (FEICHTINGER 1899) megerősítése.]
- Orchis coriophora* L. (BT98C2) Tata: Fényes-források, Nagy-legelő (1995)
- Orchis ustulata* L. (CT28B2) Mogyorósbánya: Ábel-völgy (Kerek-domb)
- Oxytropis pilosa* (L.) DC. (CT27D2, CT28B2,D2) Mogyorósbánya: Ábel-völgy; Tokod: Római sánc nyugati lejtője; Tokodaltáró: Homokbánya [felhagyott szőlőben, helyén ma rally pálya, minden bizonnyal kiveszett]; Epöl:Sas-hegy, Káptalan-dűlő
- Paronychia cephalotes* (M.B.) Bess. (CT117A1, CT27A2,B4,C2, CT28C2,C4) Csolnok: Magos-hegy; Epöl: Nagyszikla; Gyermely: Kecskékő; Szomor: Kakukk-hegy; Tarján-Tornyópuszta: Kis-Tornyó
- Phlomis tuberosa* L. (CT08A3,D2, CT18B3,D4, CT27B4,D1, CT28A2,A4,B1,B3,D2) Baj: Lásbas-hegy; Bajót: Óreg-kő, Gyümölcsös töve, Vaskapu, "Szentkereszt alatt"; Epöl: Palkó-hegy; Gyermely: Máriahalomtól DNY 500m ="Sárkányrepülő-hegy"; Lábatlan: Pisznice (1995); Mogyorósbánya: Szentkereszt-hegy; Nagysáp: Ürgemáj és Ökörmező, Ór-hegy; Neszmély: Asszony-hegy, Tokod: Tüzköves, Dank-hegy
- Plantago arenaria* W. et K. (CT08A1, CT29C4) Baj: Homok-dűlő; Esztergom: Kolozson-túli dűlő ÉNY
- Plantago maritima* L. (BT98C3, CT29A1, A2, C3, C4, CT37B2) Esztergom: Kolozson-túli dűlő; Tata: Csever-árok mente; Úny: Tabányi-hegy. A tatai lelőhely közelében fekvő Feneketlen-tónál BOROS(1937) már jelezte, a közelmúltban Dunaalmás (MATUS 1993), illetve Piliscsaba (PENKSZA 1995) határában mutatták ki.
- Poa badensis* Hke. (CT16A4, CT27C2) Szárliget: Zuppa; Szomor: Kakukk-hegy
- Samolus valerandi* L. (CT29C3) Esztergom: Kolozson túli-dűlő D (1996 ritka, élőhelye 1997-ben javarészt beszántva)
- Scorzonera purpurea* L. (CT28B1,B4,C4) Csolnok: Magos-hegy (sziklagyep és bokorerdő határán); Nagysáp: Romma; Tokod: Sas-hegy. (zárt gyepekben). A hegységéből eddig nem közölték.)
- Scrophularia vernalis* L. (CT18A1,B3,D4) Bajót: Óreg-kő (3 ponton, összesen 2-300 tő); Lábatlan: Pisznice (nagyvad elől elzárt sziklaerdőben, 1995); Tardos: Halyagos (bükkösben)
- Sedum hillebrandtii* Fenzl (CT08A1) Baj: Homok-dűlő [Degradált homokpusztagyep maradványon, a faj kisalföldi elterjedési képének pontosítása, lásd még DOMOKOS (1934).]
- Senecio doria* Nath. (CT19C1, CT27A4, CT28A2,B1, CT27D4) Bajót: Gyümölcsös töve; Nagysáp: Óregek otthona (a belterület keleti része); Nyergesújfalú: Bajóti-patak mellett; Szomor: műút szélén; Úny: Haraszi dűlő
- Senecio umbrosus* W. et K. (BT98C3,C4) Tata: Csever-árok mente, Fényes-források. Az első élőhelyen 1994-95-ben több száz virágzó példány. A termőhely egy részén *Solidago gigantea* invázió,

- másik felén a városi kertészet személtlerakó területe, illetve kutyafuttató hely; sorsa aggasztó. A második élőhelyen mindössze néhány tó, mely BOROS (1937) adatának megerősítése.
- Serratula radiata* (W. et K.) M. B. (CT18D4, CT27B3,D1,D2, CT28B1,B2,B3,C1,C2,C3) Bajót: Öreg-kő; Csolnok: Magos-hegy NY; Dág: Sztrávk; Epöl: Káptalan dülő; Gyermely: Máriahalomtól DNY 500m "Sárkányrepülő-hegy", Vörös-hegy; Mogyorósbánya: Szentkereszt-hegy, Sárísáp: Kőszikla-hegy, 212,7 m-es domb; Tokod: Tűzköves-hegy, Hegyes-kő
- Sesleria uliginosa* Opiz (BT98C3) Tata: Csever-árok mente (1994-96; Molinietumban 17 polikormon). PENKSZA (1991b) Piliscsaba: Hosszú-rét helymegjelöléssel közölte a hegység túlsó feléről.
- Silene dichotoma* Ehrh. (CT18C3, CT28B2) Bajna: Nagysápi szőlő a műút mentén; Mogyorósbánya: Kő-hegy
- Silene longiflora* Ehrh. (CT18D4, CT28B2) Bajót: Öreg-kő Mogyorósbánya: Kőhegy
- Sternbergia colchiciflora* W. et K. (CT18D3, CT27B3, B4,D2, CT28A3,A4,B1-4,C1-4) Bajna: Páskom, Bajót: Látó-hegy, Látó-erdő Vaskapu; Csolnok: Kecse-hegy, Magos-hegy; Gyermely: Vörös-hegy; Epöl: Nagy-szikla, Epöl: Adistáció, Kőhegy, Gyertyános Ny; Nagysáp: Babály, Romma, Órisápi dülő Sárísáp: Kőszikla; Tokod: Szőlők, Hegyeskő D, Sas-hegy
- Stipa tirsia* Stev. (CT28B1,C1) Nagysáp: Romma; Sárísáp: Kőszikla-hegy
- Trinia ramosissima* (Fish.) Rchb. (CT18D1) Epöl: Kőszikla
- Vaccaria hispanica* (Mill.) Rausch. (V. pyramidata) (CT28B2) Mogyorósbánya: Szentkereszt-hegy (földút szélén)
- Veratrum nigrum* L. (CT08A3,CT18A1) Baj: Kecse-hegy (fiatal gyertyánosban), Tardos: Gerecse-hegy D
- Vinca herbacea* W. et K. (CT08A3, CT27C2,D1, CT28C2,C4,D1,D2,D3) Baj: Lásbas-hegy; Bajna: Ór-hegy); Csolnok: Magos-hegy, Nagy-Gete, Gete-hegy; Dunaalmás: Vörös-kő, Ádám-major; Gyermely: Vörös-hegy; Szomor: Kakukk-hegy; Tokod: Dank-hegy. A hegység peremén eléggé gyakori és számos korábbi közlésből ismert. Néhány új adatunk mellett javarészt ezeket erősítettük meg (így például KITAIBEL apud GOMBOCZ 1945: Baj; FEICHTINGER 1899, SZOLLÁT 1978: Csolnok, Dorog; GÁYER 1916, MATUS 1993: Dunaalmás, FEICHTINGER 1899: Lábatlan, stb.). Közel fekvő szlovákiai előfordulásai is számosak, így Szilasháza (Strobárová), Madar (Modrany), Bátorkeszi (Vojnice) és Kőbölkút (Gbelce) községek határában. Keletebbre, már a Pilitől északra, a Garamkövesd-Helemba közti hegyekről is régről ismert (FEICHTINGER 1899, BERTOVA 1984b).

A korábbi közleményeket is figyelembe véve és számos faj elterjedését összevetve kirajzolódik a dolomithoz kötődő flóra egyfajta vándorlási sávja a hegység déli peremén. A Vértes és a Budai-hegység között húzódó zóna fontosabb tagjai délnyugatról északkelet felé: Szárliget: Zuppa, Nap-hegy; Bicske-Óbarok: Lófingató-hegy; Tatabánya és Héreg: Tornó, Kis-Tornó; Bicske és Héreg: Somlyóvár, Nagy-Baglyas, Tábornok fái-hegy; Szomor: Kakukk-hegy; Bajna: Ór-hegy; Gyermely: Kecse-kő; Csolnok: Magos-hegy (egy részét). A nevezett területeket ugyan nem kizárólag dolomit építi fel, illetve egyes, általában a dolomithoz kötődő fajok helyenként más alapközetre is átléphetnek, mégis a nevezett terület flórája sokban különbözik a Gerecse belső területének flórájától.

Köszönetnyilvánítás

Egyes fajok azonosításában nyújtott segítségükért köszönetünket szeretnénk kifejezni JENEY Endrének, KALAIPOS Tibornak és SIMON Tibornak. Az elmúlt évek bejárásait eseti megbízások formájában mozdították elő a Gerecsei Tájvédelmi Körzet (1995), az egykori Budapesti Természetvédelmi Igazgatóság (1996) és a Tatai Öreg-tóért Közalapítvány (1997). Számos térkép és légifelvétel használatát Tata város Önkormányzata (MUSICZ L.) és a Tatai Környezetvédelmi Rt. (CSABA A.) tették lehetővé.

Az UTM fedvényű 1:80 000 léptékű térképet a HNP Igazgatósága Természetvédelmi Információs Központja (SZILÁGYI G., Debrecen) bocsátotta kutatási célból rendelkezésünkre. Az UTM kódok megadásánál felhasznált sarokpont koordináta adatbázist a Magyar Madártani Egyesület (SZÉP T., Nyíregyháza) készítette.

Irodalom

- BERTOVA, L. (1984a): *Blackstonia acuminata*. In: BERTOVA, L. (szerk.): *Flóra Slovenska IV/1*: 99-101. Veda, Bratislava.
- BERTOVA, L. (1984b): *Vinca herbacea*. In: BERTOVA, L. (szerk.): *Flóra Slovenska IV/1*: 146. Veda, Bratislava.
- BAUER N. (1997): A Pisznice és környékének vegetációja. – OTDK dolgozat, BDTF Szombathely.
- BORHIDI A. (1956): Die Steppen und Wiesen im Sandgebiet der kleinen ungarischen Tiefebene. – *Acta Botanica* 2(3-4): 241-274.

- BOROS Á. (1923a): Magyarország harmadkori maradványnövényei. – Természettudományi Közlemények **55**: 278-281.
- BOROS Á. (1923b): Néhány ritkább Potamogeton-faj hazai elterjedéséhez. – Bot. Közlem. **31**(3-4): 156-157.
- BOROS Á. (1931): Szakosztályi kirándulás a Gerecsébe 1931 június 24-én (Nagypisznice, Bajóti Öregkő). – Bot. Közlem. **32-33**: 159.
- BOROS Á. (1935): Szakosztályi kirándulás a Peskőre 1935 június 2-án. Botanikai Szakosztályi Ügyek. (1935 június 6-án tartott 381. ülés.) – Magy. Bot. Lapok **32**: 248.
- BOROS Á. (1936): Magyarországi hévizek felsőbbrendű növényzete (Die höhere Pflanzenwelt ungarischer Thermen. – Math. Ter.tud. Ért. **54**: 588-596.
- BOROS Á. (1937): Magyarországi hévizek felsőbbrendű növényzete. – Bot. Közlem. **34** (3-4): 85-118.
- BOROS Á. (1938): Florisztikai közlemények II. – Bot. Közlem. **35**: 310-320.
- BOROS Á. (1938): Florisztikai jegyzetek. Kézirat. MTM Növénytár.
- BOROS Á. (1940): A magyarföldi husáng (*Ferula Sadleriana*), hazánk benszülött növénye és újabb termőhelye. Pótfüzetek a Term. Tud. Közlelyhöz **72**: 229-232.
- BOROS Á. (1944): A *Cotinus coggygria* hazai elterjedéséhez. – Bot. Közlem. **41**: 152.
- BOROS Á. (1949): Florisztikai közlemények III. – Borbásia **9**(3-5): 28-35.
- BOROS Á. (1946): Florisztikai jegyzetek. – Kézirat. MTM Növénytár.
- BOROS Á. (1952): Florisztikai jegyzetek. – Kézirat. MTM Növénytár.
- BOROS Á. (1953): A Gerecse hegység növényföldrajza. Földrajzi Értesítő **2**:470-484.
- BOROS Á. (1954): Florisztikai Közlemények IV. – Bot. Közlem. **45**: 247-250.
- DÉVAI GY. – MISKOLCZI M. – TÓTH S. (1997): Egyesítési javaslat a névhasználatra és az UTM rendszerű kódolásra a biotikai adatok lelőhelyeinél. – Acta Biol. Debr. Suppl. Oecol. Hung. **8**: 13-42.
- DOMOKOS J. (1934): Kisebb florisztikai adatok. MBL **31**(1-2): 150-153.
- FEICHTINGER S. (1864): Adatok Esztergom megye flórájából. – Magyar Orvosok és természetvizsgálók 1863-ben tartott 9. nagygyűlésének munkálatai. Pest. pp.: 264-285.
- FEICHTINGER S. (1865): Közlemények Esztergom megye helyrajzából. – Magyar Orvosok és természetvizsgálók 1864-ben tartott 10. nagygyűlésének munkálatai. Pest. pp.: 273-285.
- FEICHTINGER S. (1899): Esztergom megye és környékének flórája. Esztergom.
- FEKETE G. – JAKUCS P. (1957): Néhány karsztbokorerdő-faj elterjedési katalógusa Magyarországról. – Annl. Hist.-nat. Mus. Nat. Hung. **8**: 181-195.
- FEKETE G. – JÁRAI-KOMLÓDI M. (1962): Die Schuttabhangwalder der Gerecse- und Bakonygebirge. – Annales Univ. Sci. Budapestiensis de Rolando Eötvös nominate Sectio Biologica **5**: 115-130.
- FODOR A. – KOVÁTS Zs. (1994): Szlovákia 1:500 000 térképe magyar településnevekkel. DIMAP, Budapest.
- FRANK F. (1870): Tata vidéke Flórájának rövid ismertetése. A kegyestanitórend kisgimnáziumának Értesítője az 1869/70 tanévr. Esztergom pp:3-6.
- GÁYER Gy. (1916): Komárom megye virágos növényeiről. – Magyar Bot. Lapok **15**: 37-54.
- GOMBOCZ E. (1945): Diaria Itinerum Pauli Kitaibelii. I-II. – Term. Tud. Múzeum kiadása, Bp.
- GRUNDL, I. (1865): Mitteilungen aus Ungarn. – Öst. Bot. Z. **1**:11-13.
- HILLEBRAND, F. (1858): Beitrag zur Flora von Ungarn. – Öst. Bot. Z. **8** (9): 297-300.
- JAKUCS P. (1961): Die phytözönologischen Verhältnisse der Flaumeichen-Buschwälder Südostmitteleuropas. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- JÁNOSKA F. (1993): A magyarföldi husáng (*Ferula sadleriana*) és gerecsei előfordulása (kézirat). Természetvédelmi szakmérnöki dolgozat. Sopron.
- JÁVORKA S. (1904): Adatok a Pilis-hegység növényzetének ismeretéhez. – Bot. Közlem. **3**(1-2): 119-120.
- KÁRPÁTI I. – KÁRPÁTI V. (1963): A Duna-ártér félruderális gyepjeinek cönológiai és termőhelyi értékelése. – Bot. Közlem. **50**(1-4): 21-33.
- KOMLÓDI M. (1958): Adatok a Gerecse-hegység növényföldrajzához. – Borbás Vince Pályázat, ELTE Növényrendszertani Intézet. Bp.
- KUN A. (1996): Kiegészítések és újabb adatok a magyarországi flóra és vegetáció ismeretéhez. – Kitaibelia **1**: 26-33.
- LÁNG I. (1997): A csolnoki Mókus-hegy cönológiai értékelemzése. – Szakdolgozat EKTF, Eger.
- MAROSI S. – SOMOGYI S. (szerk.) (1990): Magyarország kistájainak katasztere II. pp.: 664-745.
- MATUS G. (1992): Adatok a Gerecse északnyugati részének flórájához: A dunaalmási Vöröskő és Kőpíte. LIMES Komárom-Esztergom megyei Tudományos Szemle **92**(2): 41-55.
- MATUS G. (1993): Néhány új florisztikai adat a Gerecséből. Botanikai Közlemények **80**(1-2): 41-45.
- MATUS G. (1995): A pisznicei (Gerecsei TK) nagyvadkizárási kísérlet kezdeti botanikai

- eredményei (kézirat). – Kutatási részjelentés a Gerecsei TK részére, Debrecen.
- MATUS G. – MUSICZ L. (1996): Botanikai, geológiai és ornitológiai komplex természeti állapotfelmérés a baji Lábas-hegy térségében (Gerecsei TK) (kézirat). – Kutatási jelentés a Budapesti Természetvédelmi Igazgatóság részére.
- MATUS G. (1998): Botanikai értékek, flóra és vegetáció. In: MUSICZ L. (szerk.): A tatai Öreg-tó természetvédelmi rekonstrukciós és kezelési terve (kézirat). Kutatási jelentés a Tatai Öreg-tóért Közalapítvány részére.
- PENKSZA K. (1991a): New floristic records from the Gerecse Mountains. – *Abstracta Botanica* **15**: 61-62.
- PENKSZA K. (1991b): A checklist of vascular plants for two localities at Esztergom, Hungary. – *Abstracta Botanica* **15**: 63-65.
- PENKSZA K. (1992): Láprétfoltok Esztergom vidéke délkeleti részén. – *Bot. Közlem* **79**(2): 145-162.
- PENKSZA K. (1995): Flora of the Ór-hegy (Gerecse Mts, Hungary). – *Studia Botanica Hungarica* **26**: 37-48.
- PÉNZES A. (1934): Florisztikai adatok, főképpen behurcolt növényekre vonatkozóan. – *Magyar Bot. Lapok* **31**(1-2): 153-154.
- PÉCSI M. (szerk.) (1987): A Dunántúli-Középhegység. – Akadémiai Kiadó, Budapest.
- PINKE GY. – DANCZA I. – BRÜCKNER D. – CZIMBER GY. (1997): Aktuális adatok védett gyomnövényünk az *Agrostemma githago* L. kisalföldi és Duna-Tisza közti előfordulásához. – *Kitaibelia* **2**(2): 320.
- RÉDL R. (1926): Adatok a Gerecse-hegység növényzetének ismeretéhez. – Doktori értekezés kivonata, ined.
- SEREGÉLYES T. (1972): A Gerecse hegység természetes sziklagyepvegetációja. – Szakdolgozat. ELTE TTK Növényrendszertani és Növényföldrajzi Intézete, Budapest.
- SEREGÉLYES T. (1974): Über die Felsenrasenvegetation des Gerecsegebirges. – *Annales Univ. Sci. Budapestensis Sectio Biologica* **16**: 123-144.
- SEREGÉLYES T. (1977): Adatok a Gerecse hegység flórájához. *Abstracta Botanica* **5**: 45-55.
- SEREGÉLYES T. (1986): The establishment of ferns in planted pine forests in the vicinity of Tata, Hungary. – *Abstracta Botanica* **10**: 117-130.
- SZÁRAZ P. (1981): Vegetációtanulmányok a Gerecse-hegységben. Doktori értekezés. Kézirat, ELTE Növénytani Tanszék.
- SZERDAHELYI T. (1984): Rare ferns in Hungary III. The establishment of fern species in a planted pine forest. *Studia Bot. Hung.* **17**: 15-22.
- SZOLLÁT Gy. (1978): A Gete-hegycsoport természetes vegetációjának cönológiai vizsgálata, Szakdolgozat, Bp.
- SZOLLÁT GY. (1980): Data of the Flora and Vegetation of the Gerecse Mountains I. – *Studia Botanica Hungarica* **14**: 83-105.
- SZOLLÁT GY. (1989): A Gerecse-hegység cseres- és molyhos-cseres tölgyeseinek cönológiai vizsgálata. – Doktori értekezés. Bp.
- TATÁR M. (1939): A pannóniai flóra endemikus fajai. *Acta Geobotanica Hungarica* **2**(1): 97-125.
- TÖRÖK K. (1977): A Gerecse-hegység karsztbokorerdeinek növénycönológiai vizsgálata. – Szakdolgozat, Bp.
- VIDA G. – PINTÉR I. (1984): The rarest interspecific *Polystichum* hybrid, *P. x lonchitifforme* (Halácsy) Becherer (= *P. lonchitis* x *P. setiferum*) found in Hungary. – *Acta Bot. Acad. Sci. Hung.* **27**: 455-460.
- ZÓLYOMI B. (1933): Florisztikai adatok. – *Bot. Közlem.* **31**(1-2): 167.
- Magyarország Földrajzinév-Tára (1979): II. Komárom-megye, Kartográfiai Vállalat, Budapest
- Magyarország Földrajzinév-Tára (1979): II. Fejér-megye, Kartográfiai Vállalat, Budapest

Summary

Some new floristic records from Gerecse Hills and their surroundings

G. MATUS AND Z. BARINA

New floristic records on vascular plants are reported from Gerecse Hills and surrounding areas (NW-Hungary, N 47°15'–47°45', E 18°20'–18°45'). Data are presented according to the Universal Transverse Mercator (UTM) mapping system in 2.5x2.5 km grid scale.

The most interesting records include rare weeds (*Agrostemma githago*, *Leguosia speculum-veneris*, *Malcolmia africana*) some threatened orchids (*Gymnadenia odoratissima*, *Himantoglossum caprinum*, *Limodorum abortivum*, *Ophrys sphegodes*, *Orchis ustulata*) and other species typical of the varied hilly landscape with forests, sandy and loess steppe meadows, limestone and dolomite grasslands and as well wetlands (*Blackstonia acuminata*, *Dictamnus albus*, *Nasturtium officinale*, *Oxytropis pilosa*, *Paronychia cephalotes*, *Phlomis tuberosa*, *Samolus valerandi*, *Scrophularia vernalis*, *Sesleria uliginosa*, *Stenbergia colchiciflora*).